

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
кафедра китайської філології

КУРСОВА РОБОТА
з китайської філології
на тему:

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ ПОРІВНЯННЯ В СУЧАСНІЙ
КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи кит 08-21
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньої програми
Китайська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.065 Східні мови
та літератури (переклад включно),
перша - китайська

Варгас Наталії Михайлівни

Науковий керівник:

в. Самаркіна А.О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1. РЕАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ ПОРІВНЯННЯ	
ЛІНГВІСТИЦІ.....	3
1.1 Поняття “порівняння” в сучасній лінгвістиці.....	3
1.2 Способи вираження порівнянь.....	7
1.3 Поняття порівняння в сучасній китайській мові.....	10
Висновки до Розділу 1.....	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СПОСОБІВ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ПОРІВНЯННЯ	
В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	12
1.1 Засоби реалізації порівняння в сучасній китайській мові.....	12
1.2 Структура порівняння в сучасній китайській мові.....	20
Висновки до Розділу 2.....	24
ВИСНОВКИ.....	26
论文摘要.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	29

ВСТУП

Курсова робота присвячена вивченню категорії порівняння сучасної китайської мови.

У будь-якій мові існують засоби реалізації порівняння, адже об'єктивна наявність порівнянь всебічно й чи не найбільшою мірою впливає на уявлення про наш навколишній світ і пізнання всього, що нас оточує. Не менш важливе й те, що порівняння в кожній мові виражаються різноманітними й унікальними засобами, а також вони визначаються національними картинами світу.

Актуальність роботи. У зв'язку з тим, що сучасні тенденції в лінгвістичних дослідженнях здебільшого антропоцентричні та спрямовані на всестороннє спостереження за сукупністю уявлень про світ у свідомості мовного колективу, ця робота є цілком актуальною в сучасній лінгвістиці. Орієнтованість на виявлення особливостей структурування порівнянь в свідомості носіїв китайської мови, а також необхідність українського китаєзнавства вивчати категорії порівняння та граматичні засоби реалізації порівняння в сучасній китайській мові підтверджує актуальність тематики дослідження.

Метою роботи є дослідження функціональних особливостей реалізації категорії порівняння в сучасній китайській мові.

Досягнення мети передбачає досягнення таких **завдань**:

- уточнити сутність поняття порівняння в загальному мовознавстві та сучасній китайській мовній картині світу;
- виявити основні особливості засобів реалізації категорії порівняння в сучасній китайській мові;
- охарактеризувати та типологізувати функціональні особливості засобів реалізації граматичної категорії порівняння в сучасній китайській мові;

Об'єктом дослідження є граматична категорія порівняння в сучасній китайській мові.

Предмет дослідження – основні функціональні особливості засобів реалізації категорії порівняння в сучасній китайській мові.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв’язання конкретних завдань були використані теоретичні загальнонаукові методи, такі як індукція, дедукція, спостереження, зіставлення. Для виявлення функціональних особливостей засобів вираження порівняння було застосовано функціональний аналіз. Структурний метод дозволив визначити граматичні структури, що реалізують семантику компаративності.

Практичне значення полягає в тому, що спираючись на результати цього дослідження стає можливим та ефективним викладати китайську мову, зокрема такі предмети як “Практична граматики сучасної китайської мови”, “Теоретична граматики сучасної китайської мови”, “Практичний курс перекладу з китайської мови”, а також надалі досліджувати особливості китайської лінгвокультури.

Матеріал дослідження. Матеріалами дослідження слугують цитати з різноманітних художніх творів таких авторів, як Сунь Даожун, Лін Хайїнь, Лю Цісін та ін., а також заголовки статей з китайських новинних порталів.

Структура. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, анотації китайською мовою та списку використаної літератури. Обсяг роботи становить 32 сторінки.

РОЗДІЛ 1. РЕАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ ПОРІВНЯННЯ В ЛІНГВІСТИЦІ

Абсолютно все мовлення в нашому житті, зокрема художнє, сповнене порівнянь. Ще з античних часів порівняння активно вивчаються, систематизуються та типологізуються, тому що належать до класичних тропів, а отже мовознавці та мовознавиці, які спеціалізуються на стилістиці вже давно вважають їх повністю дослідженими і шукають нові таємниці художнього мовлення в океані мови. Безсумнівно лінгвісткам та лінгвістам крок за кроком потрібно розгадувати й ці загадки, але таке, на перший погляд, цілком вивчене явище порівняння також має свої секрети й глибини. Покопавши трохи глибше вдається зрозуміти, що порівняння це не просто художній засіб, а основа мислення людини, пізнання світу та повноцінний шлях від незнаного до знаного.

1.1 Поняття “порівняння” в сучасній лінгвістиці

На перший погляд здається, що компаративність валідне лише у лінгвістиці, але воно має значення для багатьох інших дисциплін. У лоні мовознавства порівняння розглядаються з точки зору лексикосемантичних особливостей компонентів порівняльної конструкції, граматико-синтаксичної будови компаративеми, стилістики та фразеології. Проте, такий вузький прояв аспектів компаративності мови не дає комплексного уявлення про систему засобів, що передають порівняльну семантику.

За допомогою аналізу функціонально-семантичного поля компаративності можна найрезультативніше вивчити систему засобів порівняння китайської мови, систематизувати контингент таких засобів за певним критерієм, представити їх класифікацію та надати комплексне уявлення про порівняння в китайській мові. За допомогою цього буде можливість виокремити як постійні мовні механізми компаративності, так і представити ситуативні засоби, які лише за певних обставин можуть виступати носіями порівняльної семантики. Ідея розглядати мову як сукупність функціонально-семантичних полів, що нашаровуються одне на одне, формуючи перехресні зони походить від функціонального підходу до

вивчення граматики. Можливість виражати значення як граматичним, так і лексичним чином змусило вчених звертати увагу на такі граматики-лексичні угруповання та вивчати їх особливості. При вивченні та аналізі функціонально-семантичних полів стає можливим розкрити та описати функції мовних засобів та особливості функціонування їх взаємодії у відповідному мовному середовищі, таким чином мовні одиниці розглядаються не ізольовано, а системно, на основі спільного семантичного підґрунтя та єдності у виконанні певної функції. Саме спільність виконуваної функції різними одиницями мови є основою для поєднання таких одиниць в поле.

“Функціонально-семантичне поле – певним чином організована сукупність різнорівневих мовних одиниць і явищ мовлення, об’єднаних спільністю елементарного змісту як бази функціонально-семантичної категорії” (Селіванова, 2006). Залучаючи мовні засоби різних рівнів проте з одними і тими самими функціями й відбувається моделювання функціонально-семантичного поля. Так, семантична категорія компаративності в сучасній китайській мові виражається за допомогою порівняльних конструкцій, функціонально-семантичне поле яких моделюється за допомогою аналізу лексичних та граматичних засобів втілення суб’єкта, об’єкта, основи порівняння та показника порівняльних відношень.

Для того, щоб зрозуміти що таке порівняння, потрібно розглянути трактування цього явища різними мовознавцями та мовознавицями. Визначення й обґрунтування поняття “порівняння” є академічним надбанням чималої кількості як українських, так і закордонних науковців і науковиць.

Енциклопедія “Українська мова” (2000 р.) містить лише дві статті присвячені порівнянню: “Порівняльний зворот” І.Р.Вихованця та “Порівняння” Л.І.Мацько, де це поняття потрактовано в стилістичному аспекті як фігура мови, «що полягає в зображенні особи, предмета, явища чи дії через найхарактерніші ознаки, які є органічно властивими для інших.

Інша українська науковиця Селіванова Олена Олександрівна, докторка філологічних наук, у своїй праці “Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія” (2006) трактує це поняття так: “Стилістична фігура, представлена різними синтаксичними конструкціями, що відображають мисленнєву операцію поєднання двох предметів, явищ, ситуацій, ознак на підставі їхнього уподібнення, установлення аналогій між ними: Віки минули, як єдиний схлип (Костенко). У художніх текстах використовуються традиційні й оказіональні (індивідуально-авторські) порівняння. Як троп порівняння сприяє увиразненню мовлення, служить засобом створення образності, експресивності. Воно може ґрунтуватися на протиставленні за рахунок заперечення. Виокремлюють просте порівняння як уподібнення за однією ознакою й розгорнуте, що ґрунтується на аналогії за багатьма ознаками (асоціативним ореолом). Засобами порівняння є слова з елементами -подібний, -видніш, уподібнювальні прислівники, конструкції (звороти) із порівняльними сполучниками, частками, підрядні речення, структури простого, складносурядного речень, ступені порівняння прикметників, прислівників (дієслів й іменників у деяких мовах), лексичні маркери порівняння (подібний, схожий), форми різних відмінків залежно від мови тощо. Граматикалізація порівняння властива не всім мовам, Культуролог Дж.Хайман висунув гіпотезу, згідно з якою граматична кодифікація порівняння відображає культуру, що характеризується індивідуалізмом і змагальністю, відсутність такої кодифікації-культуру відносно егалітарну. Дискусійними в сучасній лінгвістиці є проблеми розмежування метафори, порівняння і метаморфози, а також предикативна кваліфікація порівняльних зворотів. У широкому розумінні порівняння як операція свідомості є підґрунтям метафори, символу. Е.Сепір уважав порівняння найдавнішим видом інтелектуальної діяльності людини, яка навіть передувала рахунку. М.Фуко

розглядав порівняння як найбільш скритий елемент який визначає форму пізнання й гарантує багатство його змісту. О.Потебня, І.Сеченов досліджували психологічне підґрунтя порівняння. В.Виноградов називав порівняння стійкими фразеологічними конструкціями, у яких внутрішня умовність є традиційною національною характеристикою образу, його випробуваною влучністю, побутовим реалізмом й експресивною значністю.”

Український мовознавець Кочерган Михайло Петрович вдався до не такого обширного визначення порівняння і лише з точки зору граматики: “Граматична категорія, яка виражає ступінь якості, що характеризує предмет чи дію.”

Канадський лінгвіст та популяризатор науки Стівен Пінкер визначає порівняння як “модифікація прикметника чи прислівника для того, щоб виразити різні ступені якості, кількості чи способу.”

Варто також зазначити, що вітчизняна довідкова література в галузі мовознавства подає нечіткі визначення поняття порівняння. А отже, для представлення категорії порівняння в повному обсязі, необхідно надати її визначення не тільки з точки зору лінгвістики, а й філософії та навіть логіки. У гносеологічному аспекті в структурі елементарного акту порівняння як процесу вчені виокремлюють чотири різні компоненти: 1) об’єкт, що підлягає порівнянню; 2) об’єкт, з яким порівнюють; 3) ознаку, або підставу порівняння; 4) результат, або висновок порівняння. До порівнюваних об’єктів належить широка множина як окремих предметів і явищ, так і їхні сукупності, загальні поняття, відчуття, уявлення, а також один об’єкт у різних просторових координатах і часових станах. Існують дві діаметрально протилежні межі здійснення порівняння — з одного боку це абсолютна схожість, а з іншого — абсолютна несхожість. Відхилення від цих меж дає часткову подібність. Відношення подібності насправді є багатоступеневим. Перший ступінь це повна тотожність, тобто рівність якісних і кількісних характеристик; другий — це подібність лише за певною якісною

характеристикою; до третього ступеня належить відмінність між кількісними показниками окремої ознаки; і останній четвертий ступінь — відсутність подібності у випадку абсолютної несхожості.

Отже, порівняння є як граматичною категорією так і художнім засобом, що характерне для всіх мов світу, може виражатися найрізноманітнішими способами від афіксів до цілих речень, а також є основою пізнання навколишнього середовища.

1.2 Способи вираження порівнянь

Лінгвістичний статус категорії компаративності досліджується та вивчається за наступними критеріями: типи компаративів, їхній зміст і засоби вираження, а також системна взаємодія компаративів. Необхідно застосовувати численні рівні мови, щоб виразити семантику порівнянь. До них належать морфологічний, лексичний, словотвірний, фразеологічний та синтаксичний. Варто зазначити, що структура логічного порівняння, фактично, суттєво відрізняється від його вербальної репрезентації, як наслідок того, що мова і наше мислення хоча й представляють єдність, проте не є цілком тотожними. Попри це, логічна схема залишається незмінним та постійним стрижнем різноманітних форм нашого мовлення. Для того, щоб не виникали спірні питання при граматичному описі компаративних конструкцій, на наш погляд, варто спиратися на гносеологічне розуміння природи компаративних відношень. Поширеним хибним кроком у дослідженні порівняльних конструкцій є розгорнута трансформація такого утворення, тобто перетворення однієї синтаксичної структури на іншу без втрати змісту, але з додаванням нових слів для його кращого розуміння. Такий спосіб не дозволяє виокремити об'єкт порівняння. Показовим прикладом є рядки М. Стельмаха: “Біля самої стайні по весняному жебонить струмок”. Якщо ми трансформуємо цю компаративему то стане зрозуміло, що порівняльне значення реалізоване лише частково, а конструкція відноситься до периферії функціонально-семантичної категорії, адже об'єкт

нечіткий, невиразний і зображений він описово. З цього випливає, що об'єкт та суб'єкт це та сама позиція, але представлена в різних інтервалах часу.

Існує також закон економії засобів вираження. З точки зору компаративності, суть його полягає в тому, що основа порівняння не виражається словесно, а натомість мовець домислює її.

Ми вище зазначали, що в компаративних конструкціях порівнюються конкретні речі або події за реальними, конкретними ознаками, проте існують види конструкцій, в яких порівнюються саме їхнє сприйняття, переживання щодо них, внаслідок довгого споглядання.

Синтаксис, розділ мовознавства, який вивчає правила поєднання слів, розташування їх та словосполучень у реченні, розглядає компаратив як різновид модальності. Під терміном модальність слід розуміти суб'єктивну оцінку висловлюваного та відношення змісту мовлення до дійсності. Суть порівняльної модальності полягає у тому, що реальність визначають через її подібність до чогось більш типового та загальновідомого, а не прямо. Головним у категорії модальності є значення реальності та ірреальності.

Вербалізують порівняльну модальність і у простих, і у складних реченнях, але найкраще вона реалізується у складнопідрядних реченнях з підрядними порівняльними частинами. Особливістю такої частини є те, що її предикат нерідко рівнозначний до предиката головної частини, внаслідок цього, присудок редукується.

Порівняльна синтаксема – це мінімальна неподільна семантико-синтаксична одиниця, що шляхом порівняння, тобто виявлення і окреслення спільних рис, ознак і властивостей, відображає стосунки між предметами і явищами об'єктивної дійсності.

Якщо взяти до уваги українську мову, то в ній способами вираження порівняльних синтаксем виступають: 1) прислівникові словоформи з по-; 2) відмінкові форми, наприклад орудний відмінок іменників, який ще називають

орудним порівняльним; 3) модально-порівняльні частки як, мов, немов, наче, неначе, ніби та похідні від них; 4) вищезгадані як, наче, неначе, мов, немов, ніби та похідні від них, але цього разу вони виступають в ролі порівняльних декон'юктивів — частинок, які утворилися в результаті згортання вихідної структури складнопідрядного речення внаслідок трансформації складного речення в просте ускладнене.

Деякі учені зійшлися на думці, що речення з підрядними порівняльними частинами можна умовно поділити на два види: складнопідрядні речення реального порівняння та складнопідрядні речення ірреального порівняння.

Реальне порівняння може трактуватися як уподібнення одного предмета або явища іншому, як реальний, імовірний та правдивий факт. Основою семантики таких конструкцій є співставлення змістів головної частини й підрядної задля виявлення сенсу першої. Функція підрядної порівняльної частини складнопідрядного речення зводиться до представлення дійсності таким способом, як вона відображена в головній частині складного речення. В українській мові засобом вираження реального порівняння виступає порівняльний елемент **як** (у функції порівняльної частки, декон'юктиви або сполучного слова у складнопідрядних порівняльних реченнях). Наприклад: Я плакав, як дитина... (О. Кобилянська).

Наступним видом порівнянь, який ми розглянемо, це ірреальні порівняння. Для подальшого розгляду ми постараємося окреслити дефініцію ірреального порівняння, описати підґрунтя ірреального порівняння та у чому їхня сутність.

Ірреальність це умовна конструкція, яка виражає зміст висловлювання таким, що суперечить реальній дійсності. Ірреальне порівняння базується на нереальному, надуманому, умовному, або й досить часто фантастичному порівнянні. Дуже часто автори художніх текстів вживають саме ірреальне порівняння. Такий метафоричний прийом дозволяє одержати разом з яскравою

характеристикою цілком конкретне уявлення про сам, а й конкретне уявлення про сам об'єкт порівняння та його ознаку.

Якщо спрямувати наш фокус уваги на українську мову, то слід зазначити, що спостерігаються випадки, коли модально-порівняльна частка як надає синтаксемі відтінку ірреальності, зокрема, якщо морфологічним засобом вираження предикату виступає дієслово доконаного виду минулого часу, як наприклад: З того часу поле як причарувало його (Панас Мирний). Проте, таку функцію слід розглядати не як закономірність, а швидше як виняток. Як правило, засобами вираження ірреального порівняння частіше виступають порівняльні частки та декон'юнктиви мов, немов, наче, неначе та мовби, начеб, неначеб, ніби, нібито, гейби і похідні від них, у яких формант би вказує на цілковиту ірреальність порівняння, наприклад: Панське подвір'я дрімало, сонне й порожнє. Там наче нікого (ірреальна субстанціальна синтаксема) не було (М.Коцюбинський).

Отже, ірреальні порівняльні речення класифікують як синтаксичну конструкцію, яка представляє щось надумане, неймовірне та навіть фантастичне. Такого типу речення є також окремою синтаксичною формою у системі засобів зображення мовної картини ірреального

1.3 Поняття порівняння в сучасній китайській мові

У минулому підрозділі було розглянуто, що порівняння є важливою когнітивною операцією, яка є еквівалентом експерименту та спостереженню. Крім того, виявилось, що в сучасному мовознавстві поняття "порівняння" не має єдиного значення і може бути розрізнене на логічне та стилістичне. Для розрізнення цих типів компаративів, лінгвісти вводять різні терміни, такі як "образне порівняння" для стилістичного та "істинне порівняння", "порівняльно-зіставна конструкція", "порівняльно-протиставна конструкція", "реальне порівняння", "предметно-логічне порівняння" для логічного. Це різноманіття показує, що компаративність може бути розглянута з багатьох аспектів, таких як

граматична категорія ступеня якості прикметників, тропи, слова чи висловлення, вживані в образному значенні для характеристики явища, предмета, дії або їх сукупності, що вивчення цього питання перетинає мовознавство та літературознавство. Варто зазначити, що всі ці терміни, тлумачення та висновки стосуються китайської мови.

У китайській мові існує значна кількість різноманітних компаративних синтаксичних конструкцій та окремих слів, що вказують на порівняння. Коли мова йде про граматичну категорію порівняння, то китайське мовознавство відрізняє найвищий та вищий ступені. Варто почати з досить простих, однослівних слів, які виконують функцію позначувачів найвищого та вищого ступенів порівняння.

Китайська як і всі інші мови мають як мінімум дві дефініції слова “порівняння”. Це зумовлено тим, що порівняння одночасно є граматичною категорією та художнім прийомом. В цьому підрозділі ми розглянемо ці два аспекти.

Порівняння як художній прийом — це зіставлення двох явищ, предметів, людей і їх рис за ознакою, яка найбільше виражає задум, позицію або світогляд автора чи авторки. До такого типу порівнянь належать фразеологізми, прислів'я, приказки, крилаті вирази та чен'юї (成语 *chéng yǔ*) — особливі китайські звороти, які складаються переважно із чотирьох ієрогліфів.

Якщо взяти до уваги граматичний аспект, то порівняння — це синтаксична конструкція, в якій зображене явище явним чином уподібнюється іншому або відрізняється від іншого за якою-небудь загальною для них ознакою. Порівняння складається з: суб'єкта, об'єкту і ознаки (модуля) порівняння.

Порівняльні конструкції в китайській мові включають різні міри порівняння. До таких конструкцій належать конструкції з 比 *Bǐ*、一~~样~~ *yīyàng* та

багато інших, а також окремі слова такі як 更 *Gèng*, яке виражає компаративність, та 最 *zui*, яке виражає суперлативність.

Не можна не зауважити, що в поданому розділі розглядаються різні мовні конструкції, які використовуються для вираження порівняння, зокрема порівняння прикметників, порівняння з допомогою слів "最", "更", "差不多 *chàbùduō*", а також порівняння з допомогою спеціальних прикметників "比" та "一样".

Висновок до Розділу 1

В даному розділі, а саме в першому підрозділі, було досліджено роль порівняння в мовленні та лінгвістиці як науковій галузі, а також досліджує різні підходи до аналізу порівняння в сучасній лінгвістиці загалом та китайському мовознавстві зокрема. Було встановлено, що порівняння може використовуватися для порівняння різних аспектів мови, таких як граматики, лексика, фонетика тощо. А також ми виявили, що існують різні підходи до аналізу порівняння в сучасній лінгвістиці, зокрема, порівняння за допомогою семантики, синтаксису та стилістики.

В другому підрозділі ми детальніше описали різноманітні методи та засоби, які використовуються для порівняння різних об'єктів або явищ у мові. Було також розглянуто різні варіанти порівняння у мові, такі як порівняння об'єктів за їхнім розміром, формою, кількістю тощо, і описано використання порівняння в мовленні, зокрема для підсилення аргументів або створення образних виразів.

В останньому підрозділі було досліджено особливості використання порівняння в китайській мові: різні типи порівняння, їхні особливості та використання в китайському мовленні. Стаття зазначає, що порівняння в китайській мові може використовуватися за допомогою різних структур, таких як "比" (*bǐ*), "更" (*xiàng*), "最" (*hǎoxiàng*) тощо.

Останніми роками багатий лексичний запас китайської мови все більше й більше стає об'єктом посиленого вивчення в найрізноманітніших аспектах: структурно-семантичному, функціональному, стилістичному, діалектологічному, історичному, порівняльному.

Вивчення багатьох слів і словосполучень з порівняльними конструкціями, особливо в стійких виразах, сповнене каменями спотикання, з якими важко не стикнутися намагаючись їх зрозуміти.

Робота з порівняннями, з одного боку, спирається на емоційно-образний характер сприйняття навколишнього світу, а з іншого — розгляд механізмів утворення порівняння сприяє формуванню і розвитку абстрактного і логічного мислення, а також сприйняттю етнічних особливостей китайського народу.

Використання порівнянь в мовних ситуаціях сприяє формуванню комунікативних навичок, адекватного сприйняття іншої мови і культури.

Уміння правильно розуміти і використовувати лексичний матеріал, що містить елементи порівняння, підвищує загальну мовну культуру, полегшує читання і розуміння художньої літератури, удосконалює техніку перекладу і, нарешті, розширює представлення тих, хто вивчає іноземну мову та культуру. Компаратив цілком є загальноживаним засобом зображення навколишнього світу, а його використання передає національну та культурну самобутність народу. З іншого боку порівняння відображає процес пізнання людиною дійсності та формує зв'язки між об'єктами світу. Більше того, протягом багатьох століть творці літературних текстів активно користуються цим ефективним художнім прийомом для того, щоб охарактеризувати персонажів та описати події. Отже, безліч наук вивчають компаративи і належать до них філософія, логіка, літературознавство та мовознавство, остання з яких постає в якості найбільш широкого класу досліджень. Лінгвістки та лінгвісти досліджують порівняльні конструкції на прикладі не тільки своєї рідної мови, а також під різноманітними кутами зору.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СПОСОБІВ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ПОРІВНЯННЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1 Засоби реалізації порівняння в сучасній китайській мові

Як ми вже з'ясували у попередньому розділі, така когнітивна операція як порівняння цілком рівноцінна експерименту та спостереженню. Також ми вияснили, що в сучасному мовознавстві поняття “порівняння” не є однорідним і, більш того, може розмежовуватися на логічне та стилістичне. З метою розрізнення цих двох типів компаративів, лінгвістки та лінгвісти вводять чималий синонімічний ряд термінів, таких як “образне порівняння” для стилістичного, а також “істинне порівняння”, “порівняльно-зіставна конструкція”, “порівняльно-протиставна конструкція”, “реальне порівняння”, “предметно-логічне порівняння” для логічного. Різноманіття явища компаративності в лінгвістиці, і в нашому мовленні в цілому, виявляється у тому, що його можна розглядати зі значної кількості аспектів: як граматичну категорію ступеня якості прикметників, який характеризує предмет, дію, явище, або ж навіть їхню сукупність; як троп, слово чи висловлення, вжите в образному значенні для характеристики явища, предмета, дії або ж їх сукупності завдяки вторинним смисловим значенням, вивчення якого знаходиться на перетині мовознавства та літературознавства. Необхідно зауважити, що всі вищезгадані терміни, тлумачення та висновки безпосередньо стосуються китайської мови.

Китайська мова багата на численну кількість різноманітних компаративних синтаксичних конструкцій та окремих слів, які позначають компаративність. Як відомо, якщо говорити про порівняння як граматичну категорію, то в китайському мовознавстві виділяють вищий та найвищий ступені порівняння. Ми пропонуємо розпочати з найпростішого — окремих одномовфемних слів, які слугують нам як позначувачі вищого та найвищого ступеня порівняння.

Перше з одноморфемних китайських слів, які, як правило, не є частиною конструкцій це 更. Це слово виражає вищий ступінь порівняння, тобто аналог англійської флексії -er (**stronger**) або слова more (**more interesting**) на позначення

компаративності. Для того, щоб безпосередньо вжити його в реченні достатньо розмістити його перед прикметником (形容词) або дієсловом (动词). Цікавим також є факт того, що саме слово 更 також відноситься до класу прикметників, або ж китайською 形容词. Цілком доречним прикладом використання 更 з прикметником є уривок зі статті “租房只要一个条件” Zūfáng zhǐyào yīgè tiáojiàn (“Вибір квартири має деякі умови”), яка була опублікована журналом “女子文摘” Nǚzǐ wénzhāi (“Жіночий дайджест”), від відомого китайського автора, члена Асоціації китайських письменників Сунь Дао Жуна (孙道荣): “我的同学还热情地说：“那就更合适了，。。。。” ” wǒde tóngxué hái rèqíngde shuō: “Nà jiù gèng héshìle (“Мій однокласник ще пристрасніше додав: “Ця дійсно краща, ...” ”). Прикладом вживання морфеми “更” із дієсловами, 动词 може бути цитата з вірша видатної китайської поетеси доби династії Північна Сун Лі Цінчжао (李清照): “秋风不识字，何事入罗帏。 / 更觉山色空，更听水声哀” Qiūfēng bù shí zì, héshì rù luō wéi./ Gèng jué shān sè kōng, gèng tīng shuǐ shēng āi (“Осінній вітер безграмотний, чому ж в завісі. / Гірські барви тьмяніші, шум води сумніший”). Як бачимо, в поданих рядках використання “更” перед “觉” jué та “听” tīng вказує на зміну сприйняття мовцем навколишнього середовища. Цікавим є також те, що це слово не обмежується вживанням тільки з дієсловами та прикметниками. Наприклад, в словосполученні “更替”, яке означає заміна, “替” tì — це іменник, 名词.

Наступним одноморфемним словом, яке ми розглянемо є “最”. В китайській мові вона виражає найвищий ступінь порівняння, іншими словами, аналог українського префікса най- (найвищий) або слова “найбільш” і похідних від нього, як от “якнайбільш”, “щонайбільш”, на відміну від “更”, яке використовується для вираження вищого ступеню. Незважаючи на цю відмінність, “最” також вживається і перед прикметниками і перед дієсловами. Як приклад вживання “最” перед прикметником ми б хотіли навести цитату із оповідання “北京的四季” («Чотири

пори року Пекіну»), яке відноситься до циклу “城南旧事” chéngnán jiùshì (“Мої спогади про Старий Пекін”), авторкою якого є тайванська письменниця Лін Хайїнь (林海音): “最难忘的是夏季的暴雨” Zuì nánwàng de shì xiàjì de bàoyǔ (“Найнезабутнішими є літні зливи”). Цей приклад виражає те, що для авторки Лін Хайїнь найбільш важко забути саме літні дощі. З нього ми бачимо, що для утворення найвищого ступеня достатньо всього лише поставити “最” безпосередньо перед прикметником, в даному випадку “难忘” nánwàng. Що стосується використання “最” із дієсловами, то таке його вживання дійсно є чи не найпоширенішим у китайській мові. Ми б хотіли взяти до прикладу цитату з відомого роману “Жити” (“活着”) авторства відомого китайського романіста Юй Хуа (余华), який описує боротьбу сина багатого землевласника на тлі революційних подій в тогочасному Китаї: “他是全村最不肯干活的人，总是喜欢和别人斗气” Tā shì quán cūn zuì bù kěn gàn huó de yīgè rén, zǒng shì xǐhuān hé biérén dòuqì (“Він найлінівіша людина у всьому селі і завжди любить встрягати в бійки з іншими”) (1993р.). З цього прикладу можна зробити висновок, що морфема “最” виступає тут вираженням найбільшого ступеня якості для “不肯干活”, яке виражає значення “не готовий (不肯) трудитися (干活)”. Більше того, цікаво також те, що разом вищезгадана конструкція (最不肯干活) виступає означенням в поданому реченні, а не присудком. Предикатом, в свою чергу, є морфема “是”.

Разом із “最” опціонально може використовуватися модальна частка “了” le в кінці речення. Вона не вносить жодної додаткової семантичної функції, а натомість лише виступає в якості підсилення вже раніше згаданого “最”. Наприклад, у романі жанру наукової фантастики “Проблема трьох тіл” (“三体”), який був виданий 2008 року, авторства Лю Цзіня (刘慈欣) таке використання “最” із “了” представлена наступним чином: “夜空中最亮的星，是我心中最希望的那颗星了”

yèkōng zhōng zuì liàng de xīng, shì wǒ xīnzhōng zuì xīwàng dì nà kēle (“Найяскравіша зірка на нічному небі - це та, на яку я найбільше сподіваюся”).

Наступним компаративним елементом у нашому списку на розгляд є багатоморфемне слово, яке належить до класу прикметників або ж 形容, є “差不多”. Воно виражає відмінну від вищезгаданих “最” та “更” семантику, а саме апроксимацію, тобто “майже однаковий” або “практично такий самий”. Вживається “差不多” безпосередньо після складного підмета, тобто який виражений словосполученням утвореним із двох або більше повнозначних слів, що є ще однією відмінністю від “更” та “最”. Якщо ж у реченні присутні два або більше однорідних підмета, структура такої апроксимації буде суттєво відрізнятися від початкової. В цьому випадку нам спочатку потрібно поєднати два або й більше суб’єктів сполучником “跟” gen або “和” he , а вже після цього вжити “差不多”. Більш детальний опис саме структур речень з різними видами компаративів буде представлений у наступному підрозділі “Структура порівняння в сучасній китайській мові”.

Наведемо кілька прикладів як із одним підметом, так із певною кількістю однорідних. Перший з них — це цитата з роману-інтерв’ю “天才在左，瘋子在右” (“Genius or Psychotic”) китайського письменника Гао Міна (高铭) (2010р.): “他俩差不多同时说了一句话，都停了下来。” Tā liǎ chàbùduō tóngshí shuōle yījù huà, dōu tíngle xiàlái (“Вони обоє розмовляли майже одночасно та разом зупинилися”). Як бачимо “差不多” стоїть безпосередньо після підмета “他俩” і виражає практичну одночасність дій співрозмовників. Наступний приклад, який ми б хотіли навести, це цитата із найвідомішого роману китайського письменника, почесного доктора філології Мо Яня (莫言) “红高粱家族” (“Red Sorghum: A Novel of China”): “这一块儿猪肉和他的头发差不多粗” Zhè yīkuài er zhūròu hé tā de tóufǎ chàbùduō cū (“Цей шматок свинини практично такої ж товщини як і його волосся”) (1987р.). В цьому

прикладі наведено два однорідні підмети “这一块儿猪肉” (“цей один шматок свинини”) та “他的头发” (“його волосся”), які поєднані сполучником “和” (“і”), тобто при дослівному перекладі у нас виходить: “Цей один шматок свинини і його волосся майже однакової товщини”. Хотілося б також зазначити, що “差不多” опціонально може вживатися разом із “都” (всі). Наприклад, “他们差不多都年轻, 都还有很长的路要走。” Tāmen chàbùduō dōu niánqīng, dōu hái yǒu hěn zhǎng de lù yào zǒu (“Вони майже однаково молоді та всі досі мають пройти дуже довгий шлях”), (“平凡的世界” - A Common World, Лу Яо 路遥, 1986р.). Як ми можемо побачити морфема “都” розташована прямо після “差不多” і не несе жодного додаткової семантики, а тільки слугує для підсилення компаративності.

На цьому етапі розгляду компаративності в сучасній китайській мові ми завершили розглядати окремі одно- або багатоморфемні слова. Далі в черзі йдуть саме конструкції для вираження компаративності. Принагідно нагадати, що ми розглянемо їх більш детально в наступному підрозділі саме з точки зору структурності. В даному ж підрозділі ми визначаємо за допомогою чого виражаються компаративи у сучасній китайській мові, а також приклади застосування їх в китайському реченні.

Отже черговою конструкцією є базове порівняння за допомогою ‘比’, яке також відоме як ‘比字句’. Китайські словники вказують на те, що окремо слово ‘比’ відноситься до класу прийменників або ж китайською мовою ‘介词’, та подають семантику слова як ‘比起’, тобто якщо ми візьмемо до уваги його переклад на українську мову, то у нас вийде “порівняно з”, “відносно” тощо. По причині того, що це є базовий приклад компаративності, його використання в китайському мовленні надзвичайно просте. Для цього достатньо поєднати два іменники (名词) або ж займенники (代词) вищезгаданим одноморфемним словом ‘比’ та після них поставити саму ознаку, за якою ми порівнюємо два об’єкти. На практиці ж це

виглядатиме так: ‘他比你高。’ Tā bǐ nǐ gāo , тобто “Він вищий за тебе.” (汉典, Словник китайської мови). Для того, щоб краще виділити семантику слова ‘比’ в українському реченні, потрібно перекласти дослівно подане речення, в такому разі у нас виходить наступне: “Він **порівняно** з тобою вищий.”. Як бачимо, тут чітко виділене саме значення цього слова.

Надзвичайно важливо зазначити, що слово ‘高’ в поданому реченні виражає саме вищий ступінь порівняння, тобто не просто “високий”, а “вищий”. Ця важлива деталь показує, що в поданій конструкції не обов’язково використовувати слово ‘更’, про яке ми згадували вище, і яке вживається для вираження вищого ступеня компаративності, тобто в порівняльній конструкції з ‘比’ достатньо просто сказати ‘高’, а ‘更高’ буде вважатися зайвим. Така особливість конструкції пояснюється тим, що ‘比’ уже включає в себе функцію вищого ступеня порівняння, отже використання ‘更’ в даній сполучі є опціональним.

До того ж, ми б хотіли навести приклад вживання поданої конструкції не лише із займенниками, а також із іменниками. Вдалим прикладом такого вживання є речення із хроніки історії Китаю під назвою ‘三国志’ (“Записи трьох держав”), яка була укладена приблизно в період між 250 та 297 рр. китайським істориком Чень Шоу (陈寿): ‘曹操比于袁绍。’ Cáocāo bǐ yú yuánshào (“Цао Цао кращий ніж Юань Шао”).

Принагідно згадати деякі неточності у вживанні конструкції з 比. Як нам відомо, для того, щоб поєднати якісний присудок (谓 语), який виражений прикметником (形容词), з підметом, нам потрібно використовувати прислівник (副 词) ‘很’, наприклад: ‘他很帅’ ta hen lao. Однак, при вживанні поданої конструкції, немає потреби в ‘很’. Наступною помилкою є вживання слова ‘一样’ перед порівнюваною ознакою. Справа в тому, що ‘比’ вказує на розбіжність ознаки, а ‘一样’ навпаки — на тотожність, тому при поєднанні цих слів у одну конструкцію

виходить логічний дисонанс. Останньою в нашому так званому списку помилок є вживання 不 перед ознакою. Якщо мовцю необхідно вказати, що, до прикладу, “хтось в порівнянні з кимось НЕ високий”, то в такому разі мовець вишукує в недрах своєї пам’яті антонім до цього слова. В поданому прикладі антонімом до слова “високий” є “низький”. Отже, правильне вживання такого китайського речення буде наступним: “他比她矮” Tā bǐ tā āi, проте ні в якому разі не ‘他比她不高’ Tā bǐ tā bù gāo.

В попередньому абзаці ми зазначали, що вживання ‘一样’ в одній конструкції з ‘比’ є неприпустимим. Однак, для вираження тотожності в китайській мові існує конструкція з ‘一样’. Для того, щоб ототожнити два або й більше об’єктів у китайській мові достатньо поєднати ці об’єкти сполучником (连词) ‘和’ або ж ‘跟’ далі вжити саме слово ‘一样’ і опціонально поставити порівнювану ознаку. Структура та семантика конструкції з ‘一样’ дещо схожа з ‘差不多’, проте вищезгадане ‘差不多’ виражає часткову подібність, на відміну від ‘一样’, яке виражає цілковиту тотожність. Дана конструкція є аналогом англійської ‘as...as’. Цілковм вдалим прикладом, який ми б хотіли навести, є заголовок статті, яка видана китайською інтернет-платформою спростування мітів (‘中国互联网联合辟谣平台’) в січні 2023 року: ‘奥密克戎不同分支传染性和致病力一样吗?’ Ào mì kè róng bùtóng fēnzhī chuánrǎn xìng hé zhì bìng lì yīyàng ma (Чи однакова патогенність та заразність різних клад Омикрону?). Поданий заголовок ідеально ілюструє конструкцію, яку ми розглядаємо: два іменники ‘传染性’ (“патогенність”) і ‘致病力’ (“заразність”) поєднані сполучником ‘和’ і завершується наша конструкція словом ‘一样’. Так, ми раніше зазначали, що після ‘一样’ опціонально додається прикметник, 形容词, в такому разі ми можемо трансформувати вже згаданий вище заголовок для того, щоб конструкція закінчувалась не просто словом ‘一样’, а прикметником після нього. При перетворенні отримуємо наступне речення: ‘奥密

克戎不同分支一样传染和致病吗?’ Ào mì kè róng bùtóng fēnzhī yīyàng chuánrǎn hé zhì bìng ma. Як бачимо, в цьому конкретному реченні наша конструкція незначною мірою видозмінилася. Цього разу ми маємо один складний підмет та два прикметники поєднані сполучником ‘和’. З цього прикладу стає цілком очевидним те, що подана конструкція може таким чи іншим чином видозмінюватися, проте семантика і сама корінна структура не змінюються.

Ще однією компаративною конструкцією, яка семантично цілком тотожна до попередньої конструкції з “一样” є конструкція з використанням “有”. Проте сама структура відрізняється, адже в цьому випадку нам потрібно додатково вжити прислівники, які виконують функцію підсилення (настільки, так), ‘这么’ або ‘那么’ в залежності від контексту і два порівнювані об’єднуються не сполучником ‘和’ або ‘跟’, а натомість між ними вставляється дієслово ‘有’. Ознака (або ж інколи й ознаки), за якою (якими) порівнюють два чи більше об’єктів традиційно вживається (вживаються) в кінці речення. Розглянемо приклад: “儿子有爸爸那么高了。” Érzi yǒu bàba nàme gāole (Дитина такого ж зросту як і батько.). В даному зразку чітко прослідковується вищеописана структура: два порівнювані об’єкти (‘儿子’ та ‘爸爸’) поєднані дієсловом ‘有’, після цього прислівник ‘那么’, який виконує функцію підсилення (настільки, так) та в кінці ознака (‘高’), за якою порівнюється батько й син. Частина ‘了’ використовується опціонально, оскільки в даному реченні вона має сенс, бо виражає зміну стану (син був нижчого росту, але зараз став такого ж росту як його батько). Як уже раніше зазначалося, конструкція з ‘一样’ в реченні інколи може видозмінюватися для висловлення потрібних смислових відтінків, проте початкову семантику таке речення не втрачає. Таке ж становище і з конструкцією з ‘有’. Цілком показовим прикладом такої ситуації є заголовок статті з офіційного сайту китайського інформаційного агентства Сінхуа ван (新华网): ‘西南强降雨蓄势待发! 有网传的那么吓人吗?’ Xīnán qiáng jiàngyǔ xù shì dài fā! Yǒu wǎng chuán dì

nàme xiàrén ma (“Сильні опади на південному заході вже готові! Це так страшно, як пишуть в Інтернеті?”). На перший погляд може здатися, що саме друга частина заголовку представляє нам розглядувану конструкцію, проте це не так, тому що перший порівнюваний об’єкт представлений не просто одним словом, а цілим реченням (“西南强降雨蓄势待发!”). Решта конструкції вживається у наступному реченні, а саме дієслово ‘有’, підсилювальний прислівник ‘那么’ та ознака, за якою порівнюються два об’єкти, яка виражена у формі дієслово+іменник ‘吓人’(лякати людей). Варто також зазначити, що другий порівнюваний об’єкт виражений частково, а саме словом ‘网传’. Для повного вираження другого порівнюваного об’єкта необхідно додатково вжити ‘这’. Отже в даному, досить складному випадку маємо порівняння фактичних дощів у континентальному Китаї та страшних дощів, про які пишуть в мережі Інтернет.

Останньою в нашому “списку” компаративних конструкцій, а також діаметрально протилежною до конструкції з ‘有’ є конструкція з ‘没有’. Так, це те саме ‘没有’, яке означає “не мати”, проте з точки зору компаративності воно має іншу функцію. Крім того, конструкція також належить до базових порівняльних конструкцій сучасної китайської мови. Семантика конструкції з ‘没有’ цілком проста — дослівно її можна перекласти на українську мову як “не такий самий як”, відповідно це аналог англійського ‘not as...as’. Конструкція такого порівняння повною мірою тотожна до конструкції з ‘有’, єдина відмінність у додаванні перед ‘有’ заперечної частки ‘没’. Наприклад: “北方没有南方这么热。” Běifāng méiyǒu nánfāng zhème rè (“Бейфан не такий спекотний як Нанфан”). В даному прикладі чітко прослідковується вищеописана структура: два порівнювані об’єкти (‘北方’ та ‘南方’) поєднані дієсловом разом із заперечною часткою ‘没有’, після цього прислівник ‘这么’, який виконує функцію підсилення (настільки, так) та в кінці ознака (‘热’), за якою порівнюються ці два регіони. Розглянемо й інший приклад, а

саме цитату зі статті китайського інформаційного агенства Босюнь: ‘辐射层面的防护相比，化学层面的防护问题没有那么难。’ Fúshè céngmiàn de fánghù xiāng bǐ, huàxué céngmiàn de fánghù wèntí méiyǒu nàme nán. (“У порівнянні із захистом на радіаційному рівні проблема захисту на хімічному рівні не така складна”). Як і в попередніх прикладах конструкція видозмінилася, проте трансформувавши цей уривок маємо речення з іншою структурою, проте з незмінною семантикою: ‘辐射层面的防护没有化学层面的防护问题那么难。’. Трансформувавши ми можемо чітко розгледіти конструкцію. В ролі двох порівнюваних об’єктів виступають (‘辐射层面的防护’ та ‘化学层面的防护’) вищезгадані порівнювані об’єкти поєднані дієсловом разом із заперечною часткою ‘没有’, після цього прислівник ‘那么’, який виконує функцію підсилення (настільки, так) та в кінці ознака (‘难’), за якою порівнюються ці два регіони.

Підсумовуючи вищесказане, можна заявити, що китайська мова має свою чітку структуру синтаксем, яка відображається і в порівняльних конструкціях, незважаючи на незначні відмінності.

Отже, китайська мова має незліченну кількість різноманітних засобів вираження порівнянь, кожна з яких має свої особливості використання, семантику та відповідну структуру. Багатоманітні слова та конструкції для вираження порівняння додають чималого колориту китайській мові, збагачують мовлення, надають додаткових значень та семантичних відтінків висловленому реченню.

2.2 Структура порівняння в сучасній китайській мові

У зв’язку з тим, що китайська мова за типологічною класифікацією А. Шлегеля – В. Гумбольдта належить до однієї з чотирьох типів мов, а саме до кореневих (або ж ізолюючих), порядок слів у реченні, тобто структура відіграють чи не найважливішу роль у семантиці цього речення. У китайській лінгвістиці цей тип мови називають ‘孤立语’.

Типологічна класифікація “ґрунтується на основі принципів організації мовного матеріалу, а також характеризує основні властивості структури мови.” (Українська мова. Енциклопедія, 2007, с.710.). До кореневих (ізолюючих) належать мови, “основними ознаками яких є незмінність слів за відмінками, числом, особою, часом тощо, а вираження синтаксичних відношень переважно порядком слів.” (Словник іншомовних слів за редакцією О. С. Мельничука, Київ, 1974, с.321). У мовах, які належать до цього типу, різниця між коренем та словом не простежується. Звідси й походить назва “кореневі мови”. Через те, що слово не відмінюється, воно не має в собі жодних показників свого синтаксичного зв'язку з іншими словами в реченні. Таке слово наче є ізольованим, звідки й з'явився другий термін – “ізолюючі мови”. В таких мовах слова в реченні зв'язуються синтаксичним способом прилягання. Речення, таким чином, являє собою певну послідовність незмінних і неподільних на морфеми слів-коренів.

Як зазначає кандидатка педагогічних наук Ємельянова Д.В. у статті “Деякі проблеми викладання граматики китайської мови українським студентам”: “Китайська мова належить до мов, які у лінгвістиці прийнято називати SVO (subject, verb, object, тобто підмет, присудок, додаток), тобто застосовується прямий порядок слів у реченні. Найпростіша схема SVO є базовою структурою будь-якого китайського речення. Саме вона є основою, яку надалі можна ускладнювати та прикрашати різними доповненнями.” (2022р., 160 ст.). Розглянемо деякі приклади структури найпростішого китайського речення типу “суб’єкт (іменник чи займенник) + предикат (дієслово) + об’єкт”, які наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Суб’єкт	Предикат	Об’єкт	Переклад
我	爱	你	Я кохаю тебе
她	吃	米饭	Вона їсть рис
猫	怕	他	Кішка боїться його

妈妈	看	书	Мама читає книжку
----	---	---	-------------------

Зрозуміло, що китайськомовні люди у своєму мовленні досить рідко використовують найпростіші речення, але не зважаючи на додавання обставин місця, часу і тд., різних конструкцій, вигуків та багато іншого, подана структура зберігається. Зараз ми детальніше розглянемо структуру китайського речення саме зі згаданими у попередньому підрозділі компаративними конструкціями. Весь список порівняльних конструкцій з прикладами та перекладами поданий у таблиці 2.

Таблиця 2

Структура	Приклад	Переклад
SV 【更 + Adj.】 O.	我想买一个更有趣的书。	Я хочу купити цікавішу книгу
SV 【最 + Adj.】 O (+了). S 最 VO (+了).	汉语是最难的语言(了)。 爸爸最喜欢画画儿(了)。	Китайська мова найскладніша. Тато найбільше любить малювати (картини).
S +(都) 差不多 Noun1 + 跟/和 + Noun2 + 差不多 S + 差不多 + Adj. S + 差不多 + VO S(VO) + 差不多 + TIME/QUANTITY PHRASE	这两座城市(都)差不多。 弟弟的新电脑跟我的旧电脑差不多。 这三个男人差不多矮。 比赛差不多要开始了。	Ці два міста майже однакові. Новий ноутбук молодшого брата майже такий же, як і мій старий(ноутбук). Ці три чоловіки майже однаково низького зросту. Змагання ось-ось почнеться. Він живе в Києві майже вісім місяців.

	他住在基辅差不多八个月了。	
Noun/Pronoun1 + 比 + Noun/Pronoun2 + (更) + Adj.	他比你(更)高。	Він вищий за тебе.
Noun/Pronoun1 + 跟 / 和 + Noun/Pronoun2 + 一样 Noun/Pronoun1 + 跟 / 和 + Noun/Pronoun2 + 一样 + Adj.	北京的天气和上海的 不一样。 你家跟我家一样 大。	Погода в Пекіні не така сама як в Шанхаї. Твоя домівка така ж велика, як моя (домівка).
Noun/Pronoun1 + 有 + Noun/Pronoun2 + Adj.	她有她妹妹聪 明。	Вона така ж розумна, як і її сестра
Noun/Pronoun1 + 没有 + Noun/Pronoun2 + Adj.	火车没有飞机 快。	Потяги не такі швидкі як літаки.

Якщо взяти до уваги перший приклад конструкції з ‘更’, то можемо виділити таку структуру цього речення: суб’єкт + предикат + об’єкт. Суб’єкт виражений займенником ‘我’, предикат - дієсловами ‘想买’, а об’єкт ‘一个更有趣的书’. Як бачимо, первинна структура китайського речення SVO збереглася з різницею в тому, що об’єкт ‘书’ ускладнений означенням, яке виражене словосполученням рахівне слово + числівник (‘一个’) та розглядуваною конструкцією з ‘更’ (‘更有趣的’).

Щодо компаративної конструкції зі словом ‘最’, в таблиці подані одразу дві структури. Це зумовлено тим, що ‘最’ може вживатися як перед прикметником, так і перед дієсловом. Первинна структура китайського речення в конструкції з ‘最’ також зберігається: суб’єкт, виражений іменником ‘汉语’, + предикат ‘是’ +

означення, виражене компаративною конструкцією ‘最难的’ + об’єкт, виражений іменником ‘语言’。

Зі словом 差不多 можна скласти аж п’ять різноманітних структур і всі вони традиційно зберігають первинну структуру китайського речення, щоправда з опущенням деяких елементів, таких як додаток або дієслово. Як бачимо з таблиці, 差不多 завжди стоїть після підмета, а також, якщо у реченні додатково вжиті предикат, прикметник в означенні або додаток, то вони, в залежності від структури, розміщуються по різному: прикметник стоїть після ‘差不多’, а предикат із додатком – після. Вживання ‘都’ після підмета є опціональним, а ‘了’ – залежить від семантики речення, ця частка не прив’язана до ‘差不多’.

Цікавою є конструкція з ‘比’, адже у реченні з цією конструкцією взагалі відсутні дієслово чи додаток. Натомість є тільки два однорідні підмети, виражені займенником чи іменником, які поєднані прийменником ‘比’ і після нього вживається означення.

Структура конструкції з ‘一样’ певною мірою тотожна до вищеописаної конструкції з ‘差不多’: два іменники чи займенники поєднуються сполучником ‘和’ або ‘跟’ після них вживаємо ‘一样’ та опціонально ознаку, за якою порівнюємо два об’єкти. Відмінність даними конструкціями виявляється у вираженні заперечення. Для того, щоб заперечити порівняння у конструкції з ‘一样’ достатньо вжити заперечну частку ‘不’ перед ‘一样’, як вказати в прикладі в Таблиці 2.

В цьому підрозділі ми детальніше дослідили специфіку вираження порівняння в китайській мові та надали приклади використання різних мовних конструкцій для порівняння об’єктів. Також хотілося б наголосити, що китайська мова має свої особливості щодо вираження порівнянь, зокрема у використанні прикметників та слів, які вказують на розмір або кількість об’єктів. Було

проаналізовано використання порівнянь у китайському мовленні та наведено приклади з робіт художньої та публіцистичної літератури, зокрема цитати із діалогів та заголовки.

Підсумовуючи вищесказане, можна заявити, що китайська мова має свою чітку структуру синтаксем, яка відображається і в порівняльних конструкціях, незважаючи на незначні відмінності.

Загалом, другий підрозділ та і весь розділ зокрема дозволяють поглибити розуміння порівняння в китайській мові та виявити особливості її використання. Вони можуть бути корисними для студентів та дослідників, які вивчають китайську мову та культуру.

Висновок до розділу 2

Розділ "Аналіз способів вираження категорії порівняння в китайській мові" є досить детальним дослідженням, яке присвячене вивченню специфіки вираження порівнянь в китайській мові. Було детально проаналізовано різні способи вираження порівнянь у китайській мові такі як прикметники зі словом "更", "最", а також конструкції зі словами "比", "一样", "(没)有", "差不多" тощо, і було наведено приклади з різних контекстів вживання, таких як цитати з художніх творів китайських письменників та письменниць і заголовки публіцистичних статей з новинних платформ Китаю.

Зазначений розділ містить значну кількість корисної інформації про те, як китайська мова виражає і порівнює різні об'єкти і явища, та про особливості вживання певних конструкцій та лексичних засобів. Такий аналіз допомагає краще зрозуміти китайську мову та її особливості, а також підвищити рівень володіння нею.

Отже, розділ "Аналіз способів вираження категорії порівняння в китайській мові" є важливим етапом в дослідженні китайської мови, досить ретельним та систематичним аналізом способів вираження категорії порівняння

в китайській мові та надає корисну інформацію про способи вираження порівняння в цій мові.

ВИСНОВОК

В даній курсовій роботі було досліджено засоби реалізації категорії порівняння в сучасній китайській мові. Під час дослідження було з'ясовано, що в китайській мові існує велика кількість засобів вираження порівняння, які використовуються в залежності від контексту та ситуації. Також було встановлено, що категорію порівняння в сучасній китайській мові можна виражати за допомогою порівняльних слів та порівняльних конструкцій.

У процесі дослідження було проаналізовано основні засоби вираження порівняння в китайській мові, такі як прикметники порівняння, прикметники вищого та найвищого ступенів, прислівники порівняння та сполучники порівняння. Було детально розглянуто граматичні та семантичні особливості цих засобів та їх використання в різних ситуаціях.

Дослідження показало, що в китайській мові існує велика кількість засобів вираження порівняння, які використовуються залежно від контексту та ситуації. Крім того, було виявлено деякі відмінності у використанні засобів порівняння в різних мовленнєвих ситуаціях: вживання компаративів у художній літературі та їхнє вживання у публіцистиці Китаю.

У першому розділі були описані теоретичні засади компаративних конструкцій: дефініція порівняння у загальному мовознавстві, поняття порівняння в сучасній китайській мові та роль компаративних конструкцій і слів у китайському мовленні. Було проаналізовано чимало тлумачень поняття порівняння як українськими, так і закордонними лінгвістами та лінгвістками. Теоретичний виклад компаративності як мовного явища дав змогу поглиблено зрозуміти сутність порівнянь та їхньої ролі в мовленні, а отже якісніше проаналізувати засоби вираження порівняння в китайській мові та структуру компаративних сполучень в наступному, другому розділі.

У другому розділі було досліджено порівняльні конструкції та слова, серед яких ‘最’, ‘更’, ‘差不多’, а також конструкції з ‘一样’, ‘有’ та ‘没有’. Особливу

увагу було приділено способу порівняння за допомогою прикметників. Було встановлено, що порівняння за допомогою прикметників у китайській мові виражається за допомогою порівняльних ступенів, які мають свої особливості в порівнянні зі ступенями прикметників в інших мовах. Також, серед порівняльних слів та конструкцій особливу увагу було приділено слову "比" та його використанню в порівняннях. Було встановлено, що слово "比" може використовуватися як прийменник, дієслово, іменник, а також як окремий порівняльний засіб. Дослідження показали, що слово "比" використовується досить часто в китайській мові та є одним із найбільш універсальних засобів порівняння. В другому підрозділі другого розділу було проаналізовано, систематизовано та обґрунтовано структуру як китайського речення загалом, так і структуру компаративних конструкцій у сучасній китайській мові. Загалом, другий розділ надає детальний огляд різних методів та засобів вираження порівнянь у сучасній китайській мові. Вона буде корисною для студентів та дослідників мови, які бажають поглибити свої знання про мовлення та його використання у різних контекстах. Крім того, розділ може бути корисною для всіх, хто цікавиться китайською мовою та її культурою взагалі.

Результати дослідження показали, що порівняння в китайській мові можна виражати як у мовній формі, так і у звичайних конструкціях. Окрім того, було встановлено, що китайська мова має свої особливості в реалізації категорії порівняння, які пов'язані з граматичною та лексичною структурою мови.

Дослідження показує, що порівняння в китайській мові має свої особливості, які пов'язані з мовною структурою та культурними відмінностями. Наприклад, у китайській мові порівняння часто використовуються для вираження стосунків між людьми та для підкреслення ієрархії.

Отже, ця курсова робота є важливим доповненням до вивчення китайської мови та може бути корисною для студентів, викладачів та лінгвістів, які цікавляться питаннями порівняння в китайській мові. Вона містить значну

кількість корисної інформації про засоби реалізації категорії порівняння в китайській мові та може бути використана для подальших досліджень в цій галузі. Дослідження засобів реалізації категорії порівняння в сучасній китайській мові є важливим інструментом для вивчення мови та культури Китаю. Розуміння особливостей використання цих засобів допоможе не тільки покращити рівень знання китайської мови, а й зрозуміти культурні особливості та менталітет китайського народу.

论文摘要

本课程致力于研究在现代汉语中实现比较范畴的方法。本书详细考察了比较的主要类型，例如质、量、程度的比较，以及使用形容词和副词的比较。与乌克兰语相比，特别注意汉语比较结构使用的特殊性。

该作品分析了在不同语境中使用比较结构的示例，这使我们能够识别它们的特征并确定与乌克兰语相关的差异。本研究基于对相关文献和电子资源的分析，以及个人学习汉语的经验。

这项工作的结果对学习中文的学生和教师以及对比较语言学感兴趣的任何人都有用。工作中得出的结论可用于该领域的进一步研究。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Селіванова О.О. 2006. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава. Довкілля-К
2. 汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 1. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社 / hanyu da cidian chubanshe, 1994.
3. 汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 2. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社 / hanyu da cidian chubanshe, 1994.
4. 汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 3. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社 / hanyu da cidian chubanshe, 1994.
5. 汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 4. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社。 (本部), 1994.
6. 汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 5. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社。 (本部), 1994.
7. 汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 6. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社。 (本部), 1994.
8. 汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 7. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社。 (本部), 1994.
9. 汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 8. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社。 (本部), 1994.
10. 汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 9. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社。 (本部), 1994.
11. 汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 10. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社。 (本部), 1994.
12. 汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 11. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社。 (本部), 1994.

- 13.汉语大词典。 = Hanyu da cidian. T. 12. [Luo Zhufeng та ін.] - 上海 / Shanghai / Шанхай : 汉语大词典出版社。 (本部) , 1994.
- 14.Кіктенко В. О. (2019) Українське китаєзнавство (1991 – початок ХХІ ст.). Східний світ
- 15.Українсько-китайський словник / проф. Шуп Чен, Інститут лексикографії Хейлунцзянського університету. — Пекін: Вид. Шан'у Іньшугуань, 1990.
16. Конверський, А. Є. (2010). Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури.
- 17.Корбутяк, В. І. (2010). Методологія системного підходу та наукових досліджень: навчальний посібник. Рівне: НУВГП.
18. Крушельницька, О. В. (2006). Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Кондор.
- 19.Паламарчук О.Л., Стрельчук Г. П., Ісаєва Н. С., Кірносова Н. А., Шевченко М. В. (2011). Українсько-китайський словник лінгвістичної термінології. Київ: ВПЦ «Київський університет».
- 20.Селіванова, О. О. (2008). Загальні й лінгвістичні методи дослідження.
- 21.Чередниченко, О. І. (2007). Мовознавчі парадигми на зламі століть. Про мову і переклад. Київ: Либідь.
- 22.Китайсько-український словник / Колодко С. А., кафедра тюркології Інституту філології Київського національного університету . — Київ: Вид. «Консультант». , 2004.
- 23.Robert Henry Mathews: Mathews' Chinese-English dictionary. China Inland Mission, Shanghai 1931; Nachdrucke: Harvard University Press, Cambridge 1943 etc.).
- 24.John DeFrancis: The Chinese Language: Fact and Fantasy. University of Hawaii Press, Honolulu 1984
- 25.Graham Thurgood und Randy J. LaPolla: The Sino-Tibetan Languages. Routledge, London 2003.

26. Dan Xu: Typological change in Chinese syntax. Oxford University Press, Oxford 2007
27. Yuen Ren Chao: A grammar of spoken Chinese. University of California Press, Berkeley 1968
28. Chales N. Li und Sandra A. Thompson: Mandarin Chinese. A Functional Reference Grammar. University of California Press, Berkeley 2003
29. Шевченко О. М. Сучасне ділове китайське мовлення: фразеологічний аспект : автореферат дис. ... канд. філол. наук : 10.02.13 / О. М. Шевченко. - Київ : Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, 2013.
30. Speak Chinese. 国語會話。 . - Taiwan : National Taiwan Normal University. Mandarin Training Center, 1989.
31. Practical Chinese Dialogue. 实用国語會話。 . Ч. II. \b Ч. II\b0 . - Taiwan : National Taiwan Normal University. Mandarin Training Center, 1998.
32. 汉语成语考释词典。 / 刘洁修 编著 Лю Цзе. - 北京。 Пекін : 商务印书馆出版社 вид-во Шан-у, 1991.
33. Прислівник у китайській мові: структура, семантика, функції : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.13 / С. А. Колодко. - Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2006.
34. Прислівник у китайській мові: структура, семантика, функції : автореферат дис. ... канд. філол. наук : 10.02.13 / С. А. Колодко. - Київ : Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, 2009.
35. Huang, X., Wan, X., Yang, J., & Xiao, J. (2008). Learning to Identify Comparative Sentences in Chinese Text. Lecture Notes in Computer Science
36. The Comparative Conditional Construction in English, German, and Chinese, James D. McCawley. Proceedings of the Fourteenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society (1988), pp. 176-187

37. Wang, S., Li, H., & Song, X. (2010). Automatic Semantic Role Labeling for Chinese Comparative Sentences Based on Hybrid Patterns. 2010 International Conference on Artificial Intelligence and Computational Intelligence.
38. Xiang Ming. 2003. A phrasal analysis of Chinese comparatives. Chicago Linguistic Society, pp. 739-754
39. 林海音。2010. 苦念北平
40. 环球时报。克拉克·伯顿文，陈乔译
41. 克里斯。2017. 天使之笔
42. Ю. І. Ковалів. 2007. Київ, ВЦ “Академія”. Літературознавча енциклопедія у 2 томах, ст. 398